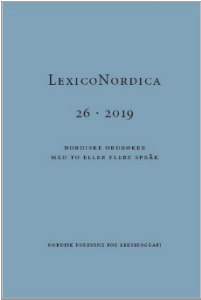

LexicoNordica

Titel:	Nordiske ordbøger med to eller flere språk	
Forfatter:	Sturla Berg-Olsen & Emma Söldberg	
Kilde:	LexicoNordica 26, 2019, s. 9-12	
URL:	https://tidsskrift.dk/index.php/lexn/issue/archive	

© 2019 LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Nordiske ordbøker med to eller flere språk

Sturla Berg-Olsen & Emma Sköldberg

Med dette legger vi fram det 26. nummeret av *LexicoNordica*, som utgis av Nordisk forening for leksikografi (NFL). Nummeret inneholder tradisjonen tro en tematisk del med artikler basert på innlegg holdt under *LexicoNordica*-symposiet, som ble avholdt på Lysebu i Oslo 10.–12. januar 2019. I tillegg til ni tematiske artikler består nummeret av ett ikke-tematisk bidrag, sju anmeldelser og et par meddelelser av forskjellig karakter. Bakerst i boka finner leseren opplysninger om tidsskriftet og instruksjoner til bidragsfattere.

Årets tema er altså nordiske ordbøker med to eller flere språk. For mange ordbokbrukere er det nettopp dette som *er* ordbøker, for to- og flerspråklige ordbøker spiller en viktig rolle som hjelpemiddel i mange ulike situasjoner der det er snakk om kommunikasjon over språkgrenser. Også historisk er det den to- og flerspråklige leksikografien som var den primære, mens enspråklige ordbøker kom til først seinere. I en del tilfeller lar det seg ikke uten videre slå fast om et ordbokverk er enspråklig, tospråklig eller flerspråklig. Dette er noe av det Anna Helga Hannesdóttir tar opp i sin artikkel om Haquin Spegels *Glossarium* fra 1712, for dette verket har trekk som kjennetegner hver av de tre typene. Margunn Rauset er inne på noe av det samme når hun reiser spørsmålet om hvorvidt *Bokmålsordboka* og *Nynorskordboka* bør regnes som to ordbøker for hvert sitt språk, eller som én ressurs med to målformer.

Felles for mange av artiklene er at de på ulike vis tar opp forholdet mellom dem som redigerer ordbøkene, og dem som bruker dem, og ikke minst hvordan viten om brukernes behov kan samles inn og brukes til å forme ordbøker og andre leksikografiske ressurser.

Poul Hansen viser at den statistiske metoden tidsserieanalyse kan avdekke informasjon om brukernes atferd som ikke nødvendigvis trer klart fram ved bruk av mer tradisjonelle metoder. I sin artikkel analyserer Trond Trosterud brukerlogger for tolv ulike elektroniske ordbøker til og fra minoritetsspråk i Norden. Dataene viser blant annet at bruksmønstrene varierer fra språksamfunn til språksamfunn, noe ordbokredaktørene åpenbart bør være klar over og ta hensyn til. Jacqueline Levin & Frederikke Ulv gjør på sin side rede for hvordan man driver direkte brukerkontakt i Ordbogen A/S, og hvordan kontakten med brukerne brukes til å bygge ut og forbedre de tospråklige ordbøkene på nettstedet ordbogen.com. I sitt bidrag viser Patrick Leroyer & Henrik Køhler Simonsen hvordan Google Translate i dag er et nyttig og selvsagt verktøy for oversettere av fagtekster. Gitt dette mener de at leksikografiske ressurser i større grad bør skreddersys til målretta etterredigering av maskinoversatte tekster.

ISLEX er en spesiell ordbok fordi den er flerspråklig og omfatter alle de statsbærende språkene i Norden. I sin artikkel drøfter Helga Hilmsdóttir noen av utfordringene med redigeringa av den finske delen av ISLEX. Hun presenterer data fra en brukerundersøkelse som blant annet viser at det gir brukerne en merverdi at finsk integreres i det fellesnordiske og flerspråklige ISLEX. Sofia Björklöf & Saarni Laitinen skriver om sine erfaringer fra arbeidet med den nylig lanserte estisk-finske ordboka; den er basert på en enspråklig korpusbasert estisk ordbok, og det har både sine fordeleler og sine ulemper. Morgan Nilsson gjør opp status når det gjelder nordiske tospråklige ordbøker til og fra somalisk. Somalisk er et av de største minoritetsspråkene i Norden, men de ordbøkene som finnes, er ikke alltid av så god kvalitet som man skulle ønske.

Årets eneste ikke-tematiske artikkel er skrevet av Kristian Blenssenius, som viser hvordan man arbeider for å revidere føringa av konstruksjonsopplysninger i den kommende utgaven av *Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien*.

Som vanlig inneholder nummeret en rekke anmeldelser av nylig utkomne ordbøker og leksikografiske ressurser av ulik karakter – interessant nok handler seks av de sju anmeldelsene om utgivelser som foreligger i papirformat. Gitt årets tema er vi glade for å ha med tre anmeldelser av tospråklige ordbøker. Mihkel Tõnnov skriver om den nye estisk-finske nettordboka som ble publisert i januar 2019, altså samme ordbok som omhandles i Björklöf & Laitinens tematiske bidrag. Morgan Nilsson har tatt et dypdykk i den svært omfangsrike *Stor norsk-polsk ordbok*, som er resultatet av over tjue års arbeid. Geir Lima tar for seg den nye, oppdaterte og utvidede utgaven av *NE:s stora italienska ordbok*, som er publisert både på papir og elektronisk.

Tor Erik Jenstad gransker Ruth Vatvedt Fjelds *Norsk banneordbok*, en utgivelse som på en systematisk måte kartlegger et område av ordforrådet som preges av humor og stor kreativitet. Carina Nilstun anmelder en enspråklig bokmålsordbok som kom ut i 2018 og primært retter seg mot elever og studenter.

Utgangspunktet for Ebba Hjorths bidrag er Svend Eegholm-Pedersens storverk om kildegrunnlaget for Moths ordbok fra omkring år 1700. I tillegg til en presentasjon og vurdering av verket får vi et interessant innblikk i Hjorths egne erfaringer med Moths verk. Lennart Larsson anmelder *Nyliberal ordlista*, en bok som på overflaten ser ut som en ordbok, men som etter alt å dømme primært har andre formål enn de reinte leksikografiske.

Under rubrikken Meddelelser står det et minneord over Jens Axelsen og en rapport fra styret i NFL, bl.a. med informasjon om den 15. konferansen om leksikografi i Norden, som fant sted i Helsingfors i juni 2019.

Den avsluttende delen av nummeret handler om *LexicoNordica* og tidsskriftets redaksjon. Hovedredaktører for dette nummeret er Emma Sköldberg (Sverige) og Sturla Berg-Olsen (Norge). Som tidligere er det fem landsredaktører som representerer hvert sitt land: Anna Braasch (Danmark), Kjetil Gundersen (Norge), An-

nika Karlholm (Sverige), Mariann Skog-Södersved (Finland) og Ásta Svavarsdóttir (Island). På NFLs generalforsamling i juni 2019 ble Anna Helga Hannesdóttir valgt som ny hovedredaktør etter at Emma Sköldbbergs periode gikk ut. Lennart Larsson ble valgt som ny landsredaktør for Sverige og Harry Lönnroth som ny landsredaktør for Finland.

Redaksjonen har bestemt at de kommende symposiene skal behandle disse temaene:

2020: kontroversielle ord i nordiske ordbøker

2021: nordisk leksikografi – nå og i framtida

Redaktørene tar gjerne imot forslag til foredragsholdere i 2021 samt forslag til framtidige *LexicoNordica*-temaer.

Vi vil takke alle landsredaktørene for innsatsen og for et godt og velsmurt samarbeid på tvers av Norden. Takk til Rikke E. Hauge for all hjelp med forberedelser til og avvikling av symposiet på Lysebu. Vi er også takknemlige for det arbeidet Laurids Kristian Fahl har lagt ned i settinga av tidsskriftet. Nok en gang har Fondet for dansk-norsk samarbeid gjort det mulig å avholde symposiet til en gunstig pris, og Nordplus Nordens Språk har bevilga støtte til symposiet og til trykking av tidsskriftet. Takk til begge disse. Til slutt vil vi rette en stor takk til NFLs styre og i særdeleshet til Pär Nilsson for godt samarbeid i året som har gått.

Sturla Berg-Olsen
seniorrådgiver, dr.art.
Språkrådet
Postboks 1573 Vika
NO-0118 Oslo
sturla.berg-olsen@sprakradet.no

Emma Sköldbber
universitetslektor, docent
Institutionen för svenska språket
Göteborgs universitet
Box 200
SE-405 30 Göteborg
emma.skoeldberg@svenska.gu.se